

črevlje iz bičevja, ker s prašnim obuvalom ne sme nihče v mošejo. Bogati Turki nosijo kaloše, ko gredo molit, siromašni pa sezujejo črevlje ter jih polože zraven sebe na prazen prostor, kjer ni preprog iz trsja. Te preproge se vlečejo podolgoma in so široke za dva pobožnika. Ljudje molijo stoječ, klečeč ali čelo ob preprogo držeč. Pri glavni dolbini je med zastavama propovednica, kjer jim duhovnik iz korana bere; okoli so debele in visoke stavnice. Izpod stropa visi na tisoče steklenih svetilnic, katere prižgo o velikih praznikih. Na stenah ni nič slik, nego papirnate table z reki iz korana. Čudno je pa, da so Turki pustili slike v tistih mošejah, ki so bile poprej cerkve, in jih le zakrili z nadpisnimi tablami. Pri vhodu uči duhovnik na nizkem katedru zaspano in malomarno mladino koran na pamet. Ženske ne smejo v mošejo, ko je božja služba, in tudi ne pridejo v raj po mahomedanski veri. One so le za to ustvarjene, da moža zabavajo.

(Dalje prihodnjič.)

L I S T E K.

Družba sv. Mohorja je štela letos 72.097 članov, le-teh število se je torej pomnožilo od lani zopet za 6235. Prirastek se razdeljuje na vse slovenske pokrajine, edino v videmski vladikovini je padlo število članov, kar je žalosten dokaz, da beneški Slovenci, živeč v skrajne neugodnih razmerah, ginevajo bolj in bolj. Oj, da bi bilo mogoče tudi v onih krajih razžariti narodno zavest ter s tem preprečiti narodno propast!

Ogromno število članov svedoči pač najbolje, kolike važnosti in cene je Slovencem ta književni zavod, s katerim se lahko ponašajo po vsej pravici. Vsem našim klevetnikom je edino to dejstvo najboljši odgovor.

Odbor dr. sv. Moh. pa se je tudi potrudil, da poda svojim udom kar najraznovrstnejših knjig v pouk in razvedrilo.

»Zgodbe sv. pisma« so po vnanji obliki najkrasnejša knjiga, kar jih je doslej izdala družba. Dasi je letošnji snopič precej obširnejši od lanskega, se nam zdi vendar povsem uvaževanja vreden nasvet »Sl. Sveta« (št. 11.), da bi se za ta čas, ko izhajajo »Zgodbe«, opustila običajna izdaja molitvenikov, a zato izdajale »Zgodbe« v obširnejših snopičih. S tem bi se popolno izdanje pospešilo za par let, in toliko popreje bi se lahko pričelo kako novo delo. Po sedanjem obsegu snopičev preteče do dovršene izdaje vsaj še deset let!

Letošnji snopič, ki obsega poleg I. in II. Mojzesove še knjigo Jobovo, ima manj razlage od lanskega, pa več svetopisemskega besedila. Kakor smo čitali lani v tolmaču poleg mnogih koncesij, ki so se napravile vedi (n. pr. o stvarjenju), tudi marsikako čudno trditev (n. pr. o starosti očakov), prav

tako bi letos pripomnili, da se nam zdi povsem nepotrebno in celo nemoralno ono olepšavanje in izgovarjanje Jakobove prevare ko je očeta preslepil ter brata za blagoslov opeharil, takisto popisovanje čudesne moči hudobnega duha o priliki egiptovskih šib.

»Sveti Jožef«, molitvenik, ki ga je spisal dr. J. Pajek, sličen mnogim drugim knjigam enake vsebine, najde med pobožnim našim narodom gotovo dosti prijateljev. Hvale vredno se nam zdi, da tisti osladni misticizem v njej ne zavzema veliko prostora. Značilno pa je za g. pisatelja jezikovni vkus, da mu gre prav v slast tisti iz robotne dobe nam še preostali »pluralis majestatis«, ki je tako pristen izraz slovenske servilnosti in klečeplaznosti; n. pr. mašnik gredo k oltarju, molijo vero, odkrijejo kelih itd.

»Umna živinoreja«, II. knjiga, spisal Fr. Dular, obsega popis raznih pasem domačih živali in pravila o umni reji govedi, konj, drobnice in svinj. S strokovnjaškim tem delom se napredni gospodarji lahko mnogo okoristijo.

»Naših škodljivih rastlin«, ki jih spisuje prof. Cilenšek, je izšel to pot že četrti snopič. To obširno delo se nam zdi sicer jako poučno, ali zasnovano morda na preveč široki podlagi, in zategadelj se bojimo, da ne doseže popolnoma zaželenega uspeha.

Leposlovno blago se nam podaja letos v zbirki »Pod Lipo« in deloma v »Koledarju«. »Pod Lipo«, knjiga za mladino s podobami. Spisal Jožef Stritar — je izreden dar Mohorjeve družbe, dar, katerega smo se najbolj razveselili. Knjižic in celo knjižnic za mladino nam sicer ne primanjkuje; toda knjige, opremljene tako vkusno, namenjene vsaki, tudi najubožnejši gorski koči mladini v pouk in zabavo — take doslej še nismo imeli, in zato smo hvalo dolžni družbi sv. M. ter cenjenemu pesniku in pisatelju, ki ji je vrhu tega priskrbel tudi primerne slike. Komur ne bi te slike ugajale v vsakem obziru, kakor tudi g. pisatelju niso, ta naj čita, kar je priobčil Stritar sam o zgodovini teh slik v podlistku »Sl. Naroda«.

Knjižica obstoji iz dveh delov. Prvi obsega 30 pesmic, primernih in povzetih otroškemu življenju. Opeva se jutro in večer, letni časi in opravki; ptice in cvetice; šola in igre; bolna in mrtva mati — zgolj predmeti navadnega življenja, toda opevani v krasnih, blagozvočnih verzih, dostojnih starega mojstra-pevca. Kot primer navedimo samo eno pesmico.

Mladi voja ki.

Mi smo vojaki korenjaki,
Kako nas gledajo ljudjé!
Pa pravijo: To so junaki,
Ki se nikogar ne bojé.

Ko mi vihtimo bridke meče,
Ni smrti, ne krvavih ran;
Če teče kri, iz nosa teče,
Kako je lep vojaški stan!

Velike delamo korake,
Pred nami boben ropota;
Papirnate so naše čake
In puške naše iz lesa.

Ko bomo pa kedaj dorasli,
Železo bo, kar zdaj je les;
Ko bodo drugi krave pasli,
Vojaki bomo mi zares.

Knjižice »Pod Lipo« bodo še posebno veseli otroci v oni dobi, ko pohajajo višje razrede ljudskih šol; v tem se tudi razlikuje ona od Levstikovih »otročjih iger v pesencah«, katere po naši sodbi nadkriljuje. Dasi

so namreč tudi Levstikove klasične v besedi in obliki, si vendar niso naklonile one priljubljenosti, ki je navadnejšim in preprostejšim Stritarjevim pesencam zagotovljena.

Drugi del obsega povest ali bolje kitico povestic, »Griški gospod«, ki je pa povsem didaktične vsebine, dasi treba priznati, da podaje »Griški gospod« najlepše, zlate nauke naši mladini v kar najbolj prikupni obliki. Vendar je splošna sodba o »Griškem gospodu« ta, da ne dosega »Pesni«. Tudi mi pritrujemo tej sodbi, ker dvomimo, da bi mogla mladina na tej stopinji, kateri je zlasti namenjen »Griški gospod«, dolgo vztrajati pri berilu, ki v prvi vrsti vendar-le moralizuje, pa bodi to moralizovanje še tako prikrito z mičnimi epizodami, pristnimi izrazi preblagega srca, in povedanimi v tako milem, mehkem jeziku. Skoraj bi rekli, da »Griški gospod«, ki je plod dozorele, očiščene, ublažene, a v hudih prebitih bojih tudi morda nekoliko okorele starosti, bode tudi bolje prijal našim dedom, nego mladini. Nič ne de, tudi prav tako; vsaki nekaj!

»Koledar« priobčuje poleg navadnih koledarskih stvari, glasnika dr. sv. M. in imenika udov več manjših poučnih in zabavnih spisov. Dr. M. Opeka popisuje rojstveni dom papeža Leona XIII.; o. M. Švirca Trsat in Loreto ter slavnosti ob šeststoletnici prenosa Marijine hišice; prof. Vrhovec velikonočni potres v Ljubljani, dr. Križanič pa razgled po katoliških misijonih. — Pripovedni spisi so samo ti-le: Žaljskega »Kdor ne uboga, ga tepe nadloga«, kjer se popisuje, kako so hoteli neizkušeno deklico zapeljati v tujino, v sramoto; ker se take dogodbe žal pripete večkrat, je ta spis kot svarilo umesten, pripomnili bi mu pa lahko mnogokaj z ozirom na tehniko — nadalje Kersnikova: »Rejenčeva osveta«, spretno in zanimivo pisana črtica — ter Štrukljeva humoristična zgodbica »Malo potrpi«.

Koledar krasi lepe slike; oblika pa se nam vidi skoro malo prevelika in zategadelj nekako neprikladna.

Vobče letošnje knjige ugajajo. Za drugo leto se obetajo poleg novega molitvenika in nadaljevanja letošnjih izdaj zopet »Večernice«, katerim želimo mnogo dobrega leposlovja, in »Slovenska pesmarica« z notami. —

Nabožnih, gospodarskih in deloma zgodovinskih knjig je izdala dr. sv. M. že lepo število; želeli bi, da prične tudi izdajati kaj iz narodopisja in kulturne povestnice; takih spisov nam doslej še najbolj nedostaja. Ali ne bi bilo mogoče, prirediti za preproste Slovence knjigo, kakor so n. pr. nekatera izdanja hrvaške Matice, nje obči zemljepis ali novoveki izumki. Zakaj se ne bi popela tudi naša narodna prosveta na nekoliko višje stališče?

Slovenski rodoljubi pa agitujte in delujte za dr. sv. M.! Naj se ne uresniči bojazen, da bi ji vsled potresa odpadel kak član; ostanimo ji zvesti vsi stari člani, pa pridobimo ji tudi novih, da nas bode skoro — 100.000.

Fr. G—I+ —ž-

Koledar za prestopno leto 1896. Veljaven sosebno v goriški nadškofiji. II. letnik. — Cena 40 kr. — V Gorici. Nat., izdala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček. 1895. — Str. XLVIII. (koledarske reči) + 128 (poučni in zabavni del) + 55 (oglas). — Tega koledarja posebnost, katera se poudarja tudi v predgovoru, je ta, da je njega cerkveni del deloma urejen drugače, kakor v navadnih koledarjih, namreč tako, da natančno kaže, kaj se v goriški nadškofiji dan za dnevom